

12

maja
czwartek / Thu
19:00

NFM, Sala Kameralna

Sonaty na wiolonczelę i fortepian

Reger Duo:

Krzysztof Karpeta – wiolonczela

Michał Rot – fortepian

M. Reger

V. Yagling

PROGRAM:

Max Reger (1873–1916) *Sonata g-moll* na wiolonczelę i fortepian

op. 28 nr 2 [25']

I Agitato

II Prestissimo assai

III Intermezzo: Poco sostenuto

IV Allegretto con grazia

Victoria Yagling (1946–2011) *II Sonata* na wiolonczelę i fortepian [9']

I Moderato

II Allegro moderato

Victoria Yagling *III Sonata* na wiolonczelę i fortepian [12']

I Allegro agitato

II Presto

César Franck (1822–1890) *Sonata skrzypcowa A-dur* (opr. Jules Delsart) [28']

I Allegretto ben moderato

II Allegro

III Recitativo – Fantasia: Ben moderato

IV Allegretto poco mosso

W tym roku mija setna rocznica śmierci Maxa Regera i piąta rocznica śmierci Victorii Yagling.

Wiolonczelowe perły, znane i mniej znane

Artur Bielecki

„Sonaty na wiolonczelę i fortepian”, a może krócej – „Sonaty wiolonczelowe”, tak chyba mógłby brzmieć podtytuł bogatego programu dzisiejszego koncertu. Wiolonczela należy do wyjątkowo szlachetnych instrumentów i od wielu pokoleń inspirowała licznych kompozytorów do tworzenia dzieł, w szczególności kameralnych. Śpiewność wiolonczeli, rozległa skala o wielu odcieniach barwy i ekspresji daje ogrom możliwości. W dialogu zaś z wiolonczelą doskonale sprawdza się fortepian.

Sonata g-moll op. 28 na wiolonczelę i fortepian Maxa Regera (1873–1916) należy do dosyć wczesnych utworów kompozytora, powstała bowiem w roku 1898. Przybliżmy zatem postać dwudziestopięcioletniego wówczas autora, jednego z niezwykle utalentowanych twórców przełomu XIX i XX wieku. Gdy śledzi się zawiłą, bogatą w wydarzenia (tematy muzyczne?) i miejsca (tonacje?) biografię artystyczną Regera, można odnieść wrażenie, że życie artysty doskonale wpisywało się w charakter jego zawitej, bogatej pod względem kontrapunktycznym i harmonicznym twórczości. Było to życie pozbawione raczej jakichś poetyckich, romantycznych wątków, prędzej chyba konsekwentne i niełatwe, aktywne, pracowite, „pasujące” być może do klasycyzującej postawy artysty, któremu przyświecał ideał muzyki Brahmsa. Pierwsze lata rozwoju i nauki niemieckiego muzyka przebiegały w Weiden, piętnastoletni Reger w Bayreuth oglądał *Parsifala* i *Śpiewaków norymberskich* Wagnera (dla ówczesnych młodych kompozytorów zetknięcie się z muzyką Wagnera oznaczało z reguły przeżycie pokoleniowe, poddali się temu m.in. Mahler i Debussy). Reger postanowił zostać muzykiem, podjął studia u czołowego teoretyka niemieckiego, Riemanna, w Sondershausen, a potem w Wiesbaden. Konsekwentna praca umocniła pozycję młodego kompozytora, który zaczął sam wykładać, nawiązał także kontakty z wydawcami. Służba wojskowa przyniosła pierwszy poważny kryzys egzystencjalny (depresja, alkoholizm), na szczęście pokonany. W 1901 roku przeprowadził się do Monachium, gdzie ożenił się wkrótce z Elszą von Bercken. Obserwujemy po-

tem w jego życiu kolejne etapy: nauczanie w akademii w Monachium, liczne podróże koncertowe (m.in. do Petersburga, Wiednia, Amsterdamu), piastowanie muzycznych posad w Lipsku, otrzymanie tytułu doktora *honoris causa* uniwersytetów w Jenie i Berlinie, objęcie stanowiska kapelmistrza orkiestry dworskiej w Meiningen (1911–1914), ponowne nauczanie w Lipsku, przeniesienie się do Jeny (1915). W roku 1916 Max Reger umarł w Lipsku na atak serca podczas kolejnej artystycznej podróży. Stało się to 11 maja, a zatem wczoraj przypadła rocznica, minęło równo sto lat od śmierci Maxa Regera. Dzisiejszy koncert to piękne uczczenie kompozytora wykonaniem jednego z jego utworów kameralnych.

Jest w tej biografii artysty również wątek wrocławski. W roku 1913, na inaugurację wielkich organów Sauera w Hali Stulecia (Hali Ludowej) Reger skomponował monumentalne dzieło – *Introdukcję, passacaglię i fugę e-moll* op. 127 na organy. Po raz pierwszy utwór wykonany został we Wrocławiu 24 września 1913 roku. Spoglądając na listę kompozycji Maxa Regera – kompozytora, pianisty, organisty, dyrygenta i nauczyciela – czujemy niewątpliwie uznanie i respekt wobec tego ogromnego i zróżnicowanego dorobku, obejmującego dzieła orkiestrowe, kameralne, organowe (specjalność artysty), fortepianowe, wokalne i wokalnie-instrumentalne. *Sonata wiolonczelowa g-moll*, choć wczesna, zawiera wiele rysów typowych dla stylu Regera: klasyczna w swoich fundamentach, czteroczęściowa forma, silnie schromatyzowana harmonika, ewolucyjny, niekończący się rozwój narracji muzycznej.

W programie obok wczesnej sonaty Regera figuruje słynna *Sonata A-dur* Francka, jedno z czołowych dzieł kameralnych drugiej połowy XIX wieku. *Sonata* powstała w roku 1886, przeznaczona była na skrzypce i fortepian. Jej twórca, César Franck (1822–1890), był wybitnym kompozytorem francuskim pochodzenia belgijskiego. *Sonata A-dur* zajmuje jedno z ważniejszych miejsc w repertuarze największych skrzypków i pianistów. Już za życia Francka wzbudzała zachwyt, o czym świadczy fakt, że wybitny wiolonczelista francuski Jules Delsart, urzeczony dziełem, poprosił kompozytora o zgodę na dokonanie

aranżacji na wiolonczelę z fortepianem. Tej właśnie wersji postuchamy na dzisiejszym koncercie, zresztą jednej z całego szeregu aranżacji tego czteroczęściowego arcydzieła. W idei powracających tematów, charakterystycznej dla *Sonaty A-dur*, Marcel Proust w swoim cyklu powieściowym *W poszukiwaniu straconego czasu* dopatrywał się analogii do „pamięci mimowolnej”. César Franck był dla Prousta jednym z najważniejszych kompozytorów.

W programie wieczoru znalazły się również dwie niezwykle interesujące pozycje, które przybliżą nam osobowość artystyczną wybitnej rosyjskiej wiolonczelistki i kompozytorki Victorii Yagling. Pod względem czysto poznawczym to bodaj największa rewelacja dzisiejszego koncertu. Victoria Yagling (1946–2011) urodziła się w Moskwie, ale ponad dwadzieścia ostatnich lat życia spędziła w Finlandii. W wieku dwudziestu czterech lat uzyskała II nagrodę w prestiżowym Konkursie im. Piotra Czajkowskiego w Moskwie. Była uczennicą Mścistawa Rostropowicza, a studia wiolonczelowe łączyła z kompozytorskimi, ucząc się pod kierunkiem Dymitra Kabalewskiego. Rozwinęła udaną, międzynarodową karierę jako wiolonczelistka. Zmarła nagle w Helsinkach 1 sierpnia 2011 roku.

Dzisiejszy wieczór przyczyni się niewątpliwie do popularyzacji twórczości kompozytorskiej Yagling, bo niestety jej muzyka nie zdobyła jeszcze w świecie takiego rozgłosu, na jaki by zasługiwała. Pośród jej dzieł utwory wiolonczelowe zajmują miejsce centralne (choć tworzyła też inną muzykę). Należą do nich m.in. trzy koncerty wiolonczelowe i cztery sonaty. Dwóch sonat na wiolonczelę i fortepian – drugiej i trzeciej – postuchają Państwo za chwilę. Szukając opinii na temat stylu kompozytorskiego tej interesującej artystki, można spotkać się ze stwierdzeniem, że jej muzyka jest wybitnie liryczna, a jednocześnie pełna energii i temperamentu.

Michał Rot

Polski pianista młodego pokolenia, laureat wielu krajowych i międzynarodowych konkursów muzycznych. Specjalizuje się w kameralistyce, a w szczególności w liryce wokalne. Współpracował z wybitnymi muzykami, m.in. M. Flaksmanem, R. Traininim, T. Darochem, J. Očić, K. Karpetą (Reger Duo), S. Kiernerem, S. Komasa, K. Haras, B. Grabias, A. Lichorowicz i innymi. Występował na ważnych festiwalach: Ascoli Piceno Festival, Gaude Mater, Dni muzyki Karola Szymanowskiego, Heidelberger Kammermusikfestival, Prezentacje Muzyczne w Żelazowej Woli, Łódzkie Schumanniana, Kubínska hudobná jeseň, Sierpień Talentów, Zamkowe spotkania z operą w Książu, Festiwal Muzyki Wiedeńskiej. Dokonał wielu nagrań płytowych. Michał Rot jest asystentem w Katedrze Kameralistyki Fortepianowej Akademii Muzycznej w Łodzi.

Krzysztof Karpeta

W 2011 roku ukończył z wyróżnieniem Akademię Muzyczną w Łodzi w klasie prof. S. Firleja. Kształcił się w Staatliche Hochschule für Musik und Darstellende Kunst w Mannheim pod okiem prof. M. Flaksmana oraz J. Očić. Od 2012 roku jest doktorantem i asystentem prof. S. Firleja na Akademii Muzycznej we Wrocławiu. Jest koncertmistrzem Polskiej Filharmonii Baltyckiej w Gdańsku. Ogromną pasją artysty jest muzyka kameralna – współpracował m.in. z B. Niziołem, G. Sollimą, A. Szymczewską, J. Gallardo, V. Mendelssohnem, V. Chestopalem, R. Kowalskim. Jest założycielem i członkiem zespołu Polish Cello Quartet. W 2008 roku wraz z M. Rotem stworzył zespół Reger Duo. Duet ten ma za sobą wiele sukcesów (uzyskał m.in. I wyróżnienie oraz nagrodę specjalną za najlepsze wykonanie utworu polskiego kompozytora w Międzynarodowym Konkursie Muzyki Kameralnej, Łódź 2010). Reger Duo w ostatnich latach bardzo prężnie działa na terenie kraju oraz za granicą, rozpowszechniając mało znane dzieła kameralne różnych kompozytorów.

PEŁNE BIOGRAMY ARTYSTÓW:

www.nfm.wroclaw.pl/repertuar/biogramy

Michal Rot, fot. archiwum artysty

Krzysztof Karpeta, fot. archiwum artysty

Organizator:

Partner strategiczny:

Bank Polski

Złoty sponsor:

Partner wspierający:

NFM – instytucja kultury miasta Wrocławia, współprowadzona przez:

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

WROCLAW 2016
Europejska Stolica Kultury